

ریاست جمهوری
سازمان ملی استاندارد ایران

دستورالعمل تخصصی

تبصره‌های ۱ الی ۳ ماده ۳

قانون تقویت و توسعه نظام استاندارد

دستورالعمل تخصصی تبصره‌های (۱) الی (۳) ماده ۳ قانون تقویت و توسعه نظام استاندارد

این دستورالعمل تخصصی برای تعیین شیوه اقدام دستگاه‌های اجرایی تابعه قوه مجریه (به استثنای دستگاه‌هایی که وظایف خاصی در قانون اساسی برای آنها تعیین شده است) در تدوین مقررات فنی با رعایت استانداردهای ملی و بین‌المللی و تدوین استانداردهای ملی بر اساس استانداردهای تخصصی دستگاه اجرایی و نحوه نظارت بر حسن اجرای مقررات فنی و استانداردهای ملی مطابق تبصره‌های (۱) الی (۳) ماده ۳ قانون تقویت و توسعه نظام استاندارد مصوب سال ۱۳۹۶ تدوین و در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۸ یکصد و شانزدهمین شورای عالی استاندارد به تصویب رسیده است.

ماده ۱- در این دستورالعمل، واژه‌ها و اصطلاحات با تعاریف به شرح زیر به کار می‌رود:

الف - سازمان:

سازمان ملی استاندارد ایران

ب- قانون:

قانون تقویت و توسعه نظام استاندارد کشور

پ-مقررات فنی:

هر مقرراتی که جنبه الزامی داشته و از سوی دستگاه اجرایی برای حفظ ایمنی و سلامت و منافع جامعه تدوین و اجرا می‌شود. الزامات فنی در مقررات فنی به صورت مستقیم به یک یا چند استاندارد یا به بندهایی از یک/چند استاندارد به عنوان مشخصات فنی یا آیین‌نامه کاری ارجاع داده می‌شود.

ت-استاندارد مرجع

استاندارد ملی یا بین‌المللی معتبر که به صورت کامل یا بندهایی از آن در مقررات فنی به کار رفته است.
تبصره: استاندارد بین‌المللی که به عنوان مرجع در تدوین استاندارد ملی یا مقررات فنی بکار می‌رود (اعم از محتوای کامل استاندارد بین‌المللی یا بند(هایی) از آن) نباید مغایر با قوانین جاری کشور، موازین شرعی، عرف جامعه، منافع ملی و شرایط اقلیمی کشور باشد.

ث- استاندارد تخصصی

استاندارد تخصصی به استاندارد با مرجع معتبر گفته می شود که مرتبط با حوزه کاری تخصصی یک دستگاه اجرایی است که باید به استاندارد ملی تبدیل شود.

ج- کمیته برنامه ریزی

مجمع علمی، فنی و اجرایی متشکل از افراد ذکرشده در زیربند ۶-۲-۱ روش اجرایی فرآیند تدوین استانداردهای ملی ایران به شماره ۳۳/ر که پیشنهادات دریافتی از سوی دفتر تدوین را با وظایف و اختیارات به شرح زیر بررسی و در صورت لزوم تصویب می کند:

- تعیین اولویت تدوین استانداردهای ملی؛

- تعیین و تایید منبع پیشنهادی.

چ- کمیته ملی

مجمع علمی و فنی است که با کسب نظرات افراد ذکرشده در زیربند ۶-۴-۷-۲ روش اجرایی فرآیند تدوین استانداردهای ملی ایران به شماره ۳۳/ر با وظایف و اختیارات به شرح زیر تشکیل می شود:

- بررسی و اتخاذ تصمیم در مورد پیش نویس استانداردهای ملی؛

- بررسی و اتخاذ تصمیم در مورد ابطال استانداردهای ملی.

ح- کمیسیون های تخصصی

منظور کمیسیون های اولیه، فنی و نهایی فرآیند تدوین استاندارد می باشد که تعاریف آنها در آخرین نسخه به روز روش اجرایی فرآیند تدوین استانداردهای ملی ایران به شماره ۳۳/ر ذکر شده است.

خ- کمیته فنی متناظر

کمیته های فنی/ فرعی متناظر با کمیته های سازمان های بین المللی/ منطقه ای استانداردسازی یا گروه های کاری مستقل از کمیته های فنی/ فرعی، در این سازمان ها می باشند که متشکل از جمعی با ترکیب حتی الامکان متوازن از کارشناسان و نمایندگان طیف فراگیر گروه های ذینفع و ذیربط کشور در زمینه فعالیت مرتبط می باشد. این کمیته ها، از این پس در این روش اجرایی به اختصار کمیته متناظر نامیده می شود.

ماده ۲- سازمان مسئولیت نظارت استصوابی بر فرایند تدوین مقررات فنی مورد نیاز دستگاه اجرایی، به منظور رعایت استاندارد مرجع را دارد. دستگاه اجرایی موضوع تبصره ۱ ماده ۳ قانون موظف است پس از نهایی شدن مقررات فنی مورد نیاز خود، یک نسخه از آن را برای سازمان ارسال نماید و در صورت اعلام مغایرت، ضمن انجام اقدامات اصلاحی و اعمال نظرات، سازمان را از نتایج اقدامات به عمل آمده مطلع نماید. ساختار و قواعد نگارش مقررات فنی برابر ضوابطی خواهد بود که در یک روش اجرایی تبیین و پس از تصویب ریاست سازمان ابلاغ می-شود.

ماده ۳- روش های انتخاب استاندارد مرجع در تدوین مقررات فنی:

تنظیم کنندگان مقررات فنی برای ارجاع به استانداردهای مرجع می توانند حسب شرایط از یکی از روش های ذیل استفاده کنند:

۱-۳ - انتخاب یک استاندارد مرجع به صورت کامل، جهت ارجاع در یک مقررات فنی برای پوشش الزامات فنی؛
۲-۳ - انتخاب چندین استاندارد مرجع به صورت کامل، جهت ارجاع در یک مقررات فنی برای پوشش الزامات فنی؛

۳-۳ - انتخاب بند یا بندهایی از یک یا چند استاندارد مرجع جهت ارجاع، که مرتبط با هدف تدوین مقررات فنی باشد یا حذف بندهایی از استاندارد مرجع که برای هدف نظارتی نامناسب تشخیص داده شود.

ماده ۴- الزامات ارجاع به استاندارد مرجع در تدوین مقررات فنی

در تدوین مقررات فنی به دو روش می توان به استاندارد مرجع ارجاع داد:

۱-۴- روش ارجاع به عنوان و شماره استاندارد مرجع یا بند های ارجاع شده از استاندارد مرجع با ذکر تاریخ انتشار (روش ایستا)

در این روش تا زمانی که دستگاه اجرایی لازم بداند حتی در صورت تغییر یا تجدید نظر آن استاندارد مرجع می تواند از محتوای استاندارد قبلی استفاده کند و هر گونه تجدیدنظر بعدی در استاندارد مرجع که ممکن است پس از تاریخ مشخص شده انجام شود، به طور خودکار در مقررات فنی گنجانده نمی شود.

۴-۲- روش ارجاع به عنوان و شماره استاندارد مرجع یا بند های ارجاع شده از استاندارد مرجع با ذکر آخرین ویرایش استاندارد (روش پویا)

ارجاع به استانداردهای مرجع در مقررات فنی شامل یک استاندارد بدون ذکر تاریخ یا اشاره به عنوان و شماره استاندارد مرجع با ذکر عبارت آخرین نسخه به روز شده یا «آخرین ویرایش» است و در این روش تدوین مقررات فنی با انتشار نسخه های بعدی استاندارد مرجع بدون نیاز به تجدید نظر مجدد مقررات فنی به روز می شود.

تبصره ۱: استفاده از روش ارجاع به استاندارد مرجع با ذکر تاریخ انتشار یا روش ایستا به عنوان محدودکننده ترین شکل در نظر گرفته می شود و برای مواردی توصیه می شود که به تشخیص دستگاه اجرایی نسخه های آینده یک استاندارد ممکن است بر هدف یا هدف مقررات تأثیر اساسی بگذارد.

تبصره ۲: دستگاه اجرایی چنانچه قصد دارد الزامات نظارتی خود را با بندها، جداول، شکل ها یا ضمیمه های خاص یک استاندارد مرجع هماهنگ کند، بهتر است از روش ارجاع پویا به دلیل امکان تغییر محتوا خودداری، و از روش ایستا استفاده کند.

ماده ۵- دستگاه اجرایی موظف است استاندارد تخصصی خود را که با استفاده از استانداردهای معتبر یا بهره گیری از فعالیت های پژوهش محور تدوین نموده است، به منظور تبدیل به استاندارد ملی به سازمان ارائه تا در فرایند تصویب استاندارد ملی ایران با رعایت شفافیت، مشارکت، اجماع نظر و حفظ منافع گروه های ذی نفع و هماهنگ بودن محتوای آن با مندرجات تبصره ماده ۱ قرار گیرد.

تبصره ۱: دستگاه اجرایی ملزم به معرفی نماینده تام الاختیار برای مشارکت در کمیته های برنامه ریزی، کمیسیون های تخصصی و کمیته های ملی تدوین استانداردهای ملی و کمیته های فنی متناظر می باشد.

تبصره ۲: فرایند تصویب یک استاندارد ملی شامل طرح و تصویب در کمیته های برنامه ریزی، برگزاری کمیسیون های اولیه، فنی و نهایی و تصویب در کمیته ملی تخصصی مطابق ضوابط مندرج در روش اجرایی مصوب ریاست سازمان است.

تبصره ۳: ساختار و قواعد نگارش استاندارد ملی از آخرین ویرایش استاندارد ملی شماره ۵ با عنوان استاندارد ملی ایران- ساختار و شیوه نگارش تبعیت می کند.

ماده ۶- دستگاه اجرایی موظف است گزارش اجرای مقررات فنی و استانداردهای ملی را به سازمان ارسال نماید. ضوابط و نحوه گزارش دهی و برنامه زمان بندی آن و بازخورد و نظارت استصوابی بر اساس یک روش اجرایی با همکاری دستگاه های اجرایی، تبیین و پس از تصویب ریاست سازمان ابلاغ می شود.

ماده ۷- سازمان اداری و استخدامی به منظور حصول اطمینان از رعایت تبصره های ۱۱ الی ۳ ماده ۳ قانون توسط دستگاه اجرایی، فرایند تدوین و اجرای مقررات فنی و اجرای استانداردهای ملی را به عنوان یکی از شاخص های اختصاصی دستگاه های اجرایی در ارزیابی عملکرد سالانه آنها لحاظ نماید و با همکاری سازمان آن را در دستگاه اجرایی مورد ارزیابی و امتیازبندی قرار می دهد.

این دستورالعمل در ۷ ماده و ۶ تبصره تهیه و در یکصد و شانزدهمین اجلاس هیئت شورای عالی استاندارد مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۸ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ آن از سوی ریاست سازمان قابل اجرا خواهد بود.